

Zondagsrust in Waddinxveen

Waddinxveen, 9 mei 2011

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding notitie	2
1.2 Samenstelling werkgroep	2
1.3 Totstandkoming notitie	2
1.4 Doel notitie	2
1.5 Leeswijzer	2
1.6 Waarde voor de samenleving	3
2. Bijbelse grondlijnen voor de zondag – Rusten en Vieren	4
2.1 Schepping(sorde) en Tien Geboden	4
2.2 Van Sabbat naar zondag	4
2.3 Doorwerking in het maatschappelijke leven	4
3. Filosofische en sociaal-economische overwegingen	5
3.1 Filosofisch-maatschappelijke overwegingen bij (zondags)rust	5
3.2 Sociaal-economische overwegingen	5
3.3 Standpunten vakbonden	6
4. Tekst PCW-programma	7
5. Wet- en regelgeving en jurisprudentie	8
5.1 Groot placaat van politie	8
5.2 Zondagswet 1815	8
5.3 Zondagswet 1953	8
5.4 Winkeltijdenwet 1996	8
5.5 Winkeltijdenwet 2010	8
5.6 Arbeidstijdenwet	9
5.7 Horeca en zondagsopening	9
5.8 Verbod verkoop consumentenvuurwerk op zondag	9
5.9 Avondwinkels	10
5.10 Tuincentra / evenementen	10
5.11 Jurisprudentie	10
5.12 Initiatiefwetsvoorstel GroenLinks en D66	10
5.13 Vernietiging raadsbesluit	11
5.14 Evenementenverordening en –beleid	11
6. Historie Waddinxveen	12
6.1 Winkeltijdenverordening 1996	12
6.2 Winkeltijdenverordening 2007	12
6.3 Winkeltijdenverordening 2011	12
7. Praktische dilemma's	13
7.1 Schematisch overzicht argumenten en dilemma's	13
7.2 Rangorde van argumentatie rondom ons standpunt handhaving zondagsrust	13
7.3 'Dilemma' beslisboom voor een verzoek met consequenties voor de zondagsrust	14
8. Informatiebronnen	15
8.1 Bronnen	15
8.2 Contactpersonen	15
Bijlagen	
1. Wet- en regelgeving	
2. Jurisprudentie	
3. Persbericht en uitslag enquête OVW (2011)	
4. Rapport CBW-MITEX (november 2010)	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding notitie

De zondagsrust in Nederland staat al geruime tijd ter discussie. Voor een deel is dat het gevolg van de zogenaamde 24-uurs economie. Daarnaast hebben steeds meer burgers de wens om ook op zondag hun boodschappen te kunnen doen. Grote winkelcentra, ondersteund door gemeenteraad en college, zijn daarop ingesprongen en hebben de plaatselijke Winkeltijdenverordening 'opgerekt'. De discussie over winkelopening in Waddinxveen op zondag is niet prominent aanwezig. In het laatste lijsttrekkersdebat (februari 2010) leek het erop dat een meerderheid van de fracties neigde naar een verruiming van de openingsmogelijkheden. Daarnaast speelt op de achtergrond de discussie of Waddinxveen de Floriade 2022 mee moet organiseren. Medio 2011 wordt daar een beslissing over genomen en begin 2012 wordt de gemeente (of cluster gemeenten) aangewezen die de Floriade 2022 gaat organiseren. Een dergelijk evenement is zes maanden lang iedere zondag geopend. Deze vragen en ontwikkelingen in wetgeving en jurisprudentie heeft er toe geleid dat in de zomer van 2010 een werkgroep vanuit de fractie en vanuit de drie besturen is opgericht om het thema 'zondagsrust' en 'zondagswetgeving' nader te bestuderen en daar via een notitie verslag van te doen.

1.2 Samenstelling werkgroep

De werkgroep uit de fractie en de besturen is als volgt samengesteld:

- A. (Ton) van Doorn raadslid PCW-fractie, voorzitter werkgroep
- C.P.W. (Peter) van den Berg raadslid PCW-fractie, secretaris werkgroep
- M. (Mенno) van der Haven raadslid PCW-fractie (tot december 2010)
- C. (Kees) Stigter bestuurslid SGP
- E. (Erik) Segers bestuurslid HKV
- H. (Henk) de Bas bestuurslid HKV
- S. (Siem) Klapwijk voorzitter ChristenUnie
- G. (Gert) Brouwer bestuurslid ChristenUnie

De werkgroep 'zondag' is na een eerste bespreking onderverdeeld in een tweetal subwerkgroepen:

- Principes en juridische zaken
- Praktische knelpunten

1.3 Totstandkoming notitie

Deze notitie is mede totstandgekomen door informatie, het meelesen en reacties van de volgende organisaties en personen:

- M. (Mijnhart) Begeer secretaris Stichting Tegen Verruiming Zondagopenstelling, managing director Roobel Woontextiel
- drs. B. (Bernadette) van den Berg adviseur Bestuurders ChristenUnie)
- S.C. (Simon) Brouwer fractieassistent SGP Woerden
- W. (Wouter) Langendoen beleidsmedewerker ChristenUnie-fractie Tweede Kamer
- G.L. (Gerrit) Ligtenberg voorzitter sector Handel en Dienstverlening (RMU)
- J. (Jacob) Schouten raadslid SGP Rhenen
- mr. J.G.N. (Jan) Schreuders jurist RMU
- mr. drs. W.M.J. (Willem) de Wildt beleidsmedewerker SGP-fractie Tweede Kamer
- mr. L. Vogelaar bestuurslid Vereniging Zondagsrust

Zonder hun opmerkingen zou de notitie niet op deze wijze vorm en inhoud hebben gekregen. Wij willen bovengenoemde organisaties en personen daarvoor dankzeggen!

1.4 Doel notitie

Doel van deze notitie is de PCW-fractie een handvat te bieden in discussies rondom openbare activiteiten op de zondag (denk daarbij aan evenementen, opening winkels en dergelijke). Tegen deze achtergrond beoogt deze notitie inzichtelijk te maken welke wetgeving (met welke onderliggende bevoegdheidsverdeling) van toepassing is, welke knelpunten in de praktijk ervaren worden en welke principiële en praktische argumenten aan de orde zijn.

1.5 Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* wordt een korte beschrijving gegeven op basis waarvan wij de zondagsrust willen behouden en beschermen. Dit hoofdstuk beschrijft in enkele korte schetsen onze principiële

uitgangspunten met betrekking tot het openbare leven. *Hoofdstuk 3* bevat een korte beschrijving van filosofisch-maatschappelijke en sociaal-economische motieven met betrekking tot (zondags)rust. Het *vierde hoofdstuk* bevat relevante passages uit het PCW-verkiezingsprogramma.

Hoofdstuk 5 geeft een beschrijving van de van toepassing zijnde wetgeving en een actuele jurisprudentie. In de bijlagen 1 en 2 zijn de relevante wetsartikelen overgenomen (bijlage 1) en is een samenvatting van de actuele jurisprudentie (bijlage 2) opgenomen.

Het *zesde hoofdstuk* geeft een korte beschrijving van de Waddinxveense situatie. Het *zevende hoofdstuk* bevat, mede aan de hand van een systematisch overzicht en argumentatie, inzicht en een onderbouwing van het PCW standpunt met betrekking tot de zondagsrust.

1.6 Waarde voor de samenleving

De Schepper heeft de mens een wekelijks ritme van werken en rusten gegeven. De week mag beginnen met een rustdag, want ons geluk en welzijn hangt niet af van onze prestaties, maar is gebaseerd op Gods genade in de redding door Jezus Christus. Vanuit die rust mag een christen leven en werken.

Na de komst van Christus viert de christelijke gemeente de overwinning op de dood en kijkt uit naar de terugkomst van Jezus Christus en een nieuwe, volmaakte wereld. Op zondag komt de christelijke gemeente bij elkaar om te luisteren naar het evangelie en de verbondenheid met elkaar te beleven. De wekelijkse rustdag in Nederland schept ruimte voor deze samenkomst.

De wekelijkse rustdag is een rustpunt in een samenleving, die gejaagd is en waar veel mensen onrustig zijn. Een collectieve rustdag geeft ruimte voor bezinning en reflectie, voor ontmoeting en ontspanning. Een echte samenleving, waar mensen oog hebben voor elkaar en elkaar ontmoeten, heeft baat bij een gezamenlijke rustdag. Er is meer dan werken en consumeren. Het gaat niet om maximale welvaart. Een gezamenlijke dag van rust draagt bij aan stabiliteit en kan een bijdrage leveren aan evenwicht en duurzaamheid in de samenleving.

Een gezamenlijke rustdag, waarop winkels niet open zijn, beschermt kleine ondernemers, die in veel gevallen 6 dagen per week keihard werken. Het voorkomt oneerlijke concurrentie tussen grote ketens aan de ene kant en kleine ondernemingen en familiebedrijven aan de andere kant.

De zondag als rustdag is waardevol voor medewerkers. Niet werken op zondag geeft de gelegenheid om de kerkdienst te bezoeken, familie en vrienden te ontmoeten, te ontspannen en te genieten van de natuur. Zo wordt de batterij weer opgeladen.

De zondag als rustdag neemt wellicht zelfs consumenten tegen zichzelf in bescherming, al kan dat bevoogdend overkomen. Het is goed even afstand te nemen van de neiging naar meer consumptie. Zo kan de rustdag een bijdrage geven aan zorgvuldig en duurzaam omgaan met schaarse hulpbronnen.

De zondag als rustdag is een waardevolle traditie. Wet- en regelgeving in de afgelopen eeuwen heeft het kader geschapen voor de zondag als collectieve rustdag. De PCW wil graag het karakter van de zondag respecteren en bewaren, niet uit behoudzucht maar omdat dit goed is voor mens en samenleving.

In het politieke debat staat de zondag als rustdag onder druk. Deze notitie geeft vanuit verschillende gezichtspunten weer welke positieve argumenten er zijn om te pleiten voor de zondag als rustdag. Het is niet de bedoeling en niet mogelijk om antwoord te geven op alle mogelijke vragen die op mensen afkomen, persoonlijk en in de politiek. Daarvoor is de werkelijkheid te complex en voortdurend in beweging. Deze nota reikt wel in alle bescheidenheid handvatten aan om concrete situaties af te wegen, ook in het publieke debat.

2. Bijbelse grondlijnen voor de zondag – Rusten en Vieren

2.1 Schepping(sorde) en Tien Geboden

God heeft bij het begin van de tijd hemel en aarde geschapen in zes dagen. De sabbat, de zevende dag rustte Hij en zag dat alles goed was. God heiligde de zevende dag. Deze scheppingsorde van zes dagen werken en één dag rust geeft God aan de mens. De mens mag rusten vanwege Gods volbrachte werk. Het ritme van dagen en weken, van werken en tijd voor rust, is geschapen en heilzaam voor de mens (Genesis 1 en 2).

In de 10 geboden, de grondwet voor het volk Israël, gebiedt God om de sabbat te vieren. De sabbat is speciaal, aan God gewijd. Israël mag rusten, leven in afhankelijkheid van en vertrouwen op de Schepper. De voltooiing van Gods scheppingswerk is het eerste motief (Exodus 20:8-10). Die rust geldt voor mens en dier. Het tweede motief voor de sabbat is (Deuteronomium 5) het vieren van de bevrijding uit Egypte en (met name Nieuw-Testamentisch) verlossing van de zonden.

Tijdens het oude verbond zijn in de Bijbel duidelijke en strikte richtlijnen voor wat op de sabbat wel en niet gepast is. De schriftgeleerden doen daar nog een schepje boven op.

Jezus is gekomen als echte middelaar tussen God en mensen. Hij vervult de wet. De 10 geboden, de grondwet, blijft geldig. Vele ceremoniële wetten krijgen een nieuwe betekenis. Jezus maakt tijdens zijn optreden duidelijk dat Hij Heere is van de sabbat. Het gebod om de sabbat te onderhouden krijgt een nieuwe invulling. Jezus nodigt vermoeide en belaste mensen uit tot Hem te komen en rust te vinden voor hun zielen (Matthéüs 11:28-30). Hij maakt duidelijk dat de sabbat er is voor de mens, juist om de mens de ruimte te geven om God te dienen.

2.2 Van Sabbat naar zondag

In het nieuwe verbond viert de christelijke gemeente op zondag de overwinning op de dood door de opstanding van Jezus Christus (Matthéüs 28, Marcus 16, Lucas 24, Johannes 20). De eerste dag van de week is bij uitstek de dag waarop de gemeente samen komt rond het Woord, in gebed en bij brood en beker (Openbaringen 1:10, Handelingen 20:7, 1 Korinthe 16:1-2). Handelingen en de apostolische brieven bevatten geen duidelijke bezinning op de zondag, op het neerleggen van werk en houden van rust, in relatie tot het vierde gebod. De zondag is niet één op één de sabbat van het nieuwe verbond. Daarbij kan overigens opgemerkt worden dat de Heere Jezus de Tien Geboden niet 'buiten werking' stelt (zie Matthéüs 5:17-18 en Lukas 16).

Christenen in de eerste gemeenten kwamen samen op de eerste dag van de week om hun geloof te belijden en te beleven in de Heere, die verlost en rust geeft. De eeuwen daarna hebben christenen dankbaar gebruik gemaakt van de vrije zondag om samen te komen. Christenen vieren ook nu in Nederland de zondag omdat de Schepper het ritme van werken en rusten aan de mensen heeft gegeven en de Verlosser, die ons vrijkocht uit de macht van de zonde, ons in het midden van de gemeente tot zijn heil roept (Heidelbergse Catechismus, zondag 38).

Er zijn lijnen te trekken van sabbat naar zondag. Voor beide dagen geldt dat het vieren ervan duidelijk maakt dat Gods volk mag leven in afhankelijkheid van zijn God die zorgt en zijn volk voorziet van alles wat het nodig heeft. De zondag symboliseert dat we de week mogen starten met rust, gebaseerd op het volbrachte werk van onze Heiland. Wij leven van genade, alles is volbracht en dat geeft rust. De zondag is een HEERlijke dag, de dag van Jezus Christus, Heere van de kerk en koning van de wereld. Daarom is deze dag speciaal gewijd aan de dienst aan God. Daarbij is er in het Nieuwe Testament geen absoluut goddelijk gebod om op de eerste dag van de week te rusten van werk.

2.3 Doorwerking in het maatschappelijke leven

Als christenen mogen we het geschenk van de rustdag dankbaar ontvangen en tot Gods eer gebruiken. Het is daarom waardevol om deze dag zoveel mogelijk vrij te houden van beroepsarbeid en alles wat de eredienst aan de Heer en ontmoeting in de gemeente in de weg staat. Daarom en omdat de wekelijkse rustdag een goede gave is van de Schepper is handhaven van de zondag als rustdag in de Nederlandse samenleving een belangrijke doelstelling voor christelijke politiek.

3. Filosofische en sociaal-economische overwegingen

3.1 Filosofisch-maatschappelijke overwegingen bij (zondags)rust

De noodzaak van rust wordt door een ieder erkend. In de discussie over rustbeleving zijn de meningen vaak meer verschillend. Uitspraken vanuit een individueel perspectief zoals 'winkelen is ook rust' staan haaks op het collectieve gedachtegoed 'rustdag voor de gehele samenleving'. Daarom enkele gedachten bij het begrip rust.

Het begrip rust kent meerdere betekenissen. Een daarvan is het begrip rust als tegenover onrust of gejaagdheid. Het belang van rust als individu is duidelijk. In dit gedachtegoed lijkt ontspanning een effectieve methode om onrust weg te nemen. Wij zijn van mening dat het begrip 'winkelen is ook rust' daarom in deze betekenis zou kunnen passen. Echter is ons inziens dit niet de bedoeling van de (christelijke) zondagsrust gewijd aan de dienst van God.

Een tweede betekenis van rust is de rust als fundatie. Denk hierbij aan rusten op of berusten in zaken. Vanuit de rust-situatie kan gebouwd worden in en aan de samenleving. In de rust is de stabiliteit gelegen welke de basis is voor veranderingen, groei, beweging, etc.

Indien er geen rustpunt is, ontstaat er instabiliteit. Individueel herkennen we allemaal dat gevoel. In deze betekenis lijkt ontspanning in de vorm zoals hierboven genoemd geen effectieve methode om rust te vinden. Winkelen, sporten, etc. zijn namelijk ook vormen van activiteit. Rust in deze vorm is te vinden in andere zaken als reflectie, onderzoek, meditatie, etc. Hierdoor wordt de basis verstevigd van waaruit in de nieuwe week weer kan worden gegroeid.

Wij zijn van mening dat in het politieke debat beide rust-aspecten van belang zijn, waarbij in de christelijke waarden de 2^e betekenis de bedoeling van de zondagsrust is. De bewaking van rust in de 1^e betekenis vindt zijn borging in de ARBO-wetgeving, arbeidstijdenwet, e.d.

In onze politieke keuzes wensen wij daarom de collectieve dag van bezinning en rust te beschermen. Ons inziens is dit noodzakelijk voor een stabiele en geordende samenleving. Dit biedt een gezonde tegenhanger tegen de gejaagdheid op de andere dagen m.n. gestuurd vanuit economische en (overdadtige) consumptieve overwegingen: de gevreesde 24-uursmaatschappij.

3.2 Sociaal-economische overwegingen

1. De zondag is voor een substantieel deel van de Waddinxveense bevolking een rustdag en de dag die besteed kan worden aan de dienst van God. De vaststelling van de later in deze notitie genoemde Winkeltijdenverordening Waddinxveen 1996 was een ongewenste ontwikkeling.
2. Meer specifiek t.o.v. christelijke ondernemers geldt dat de zondagsopenstelling feitelijk leidt tot oneerlijke concurrentie. Zij willen hun zaak vanwege hun principes niet openen, terwijl andere ondernemers, al dan niet 'gedwongen' door concurrentieoverwegingen, dit (mogelijk) wel doen. In de huidige Waddinxveense situatie –waarbij de gewone detailhandel op zondag gesloten is– is de uitgangspositie van ondernemers op dit aspect in ieder geval gelijk.
3. Zondagsopenstelling is voornamelijk gunstig voor grote winkelketens¹ Zondagsopenstelling biedt daarom ook in dat opzicht geen gelijke kansen voor kleine en grote ondernemers. In Waddinxveen vinden we voornamelijk kleinere ondernemers. Winkelrust op zondag geeft deze kleinere en zelfstandige winkels daarom meer kans om te overleven. Een dag winkelrust geeft hen de gelegenheid om op adem te komen.
4. Een grote meerderheid van plaatselijke ondernemers heeft geen behoefte om op zondag open te gaan².
5. Ook werknemers die principiële bezwaren tegen zondagswerk hebben kunnen onder de huidige regeling in de problemen komen. Dit geldt zowel voor werknemers van de ondernemers zelf als

¹ RMU: "Grote bedrijven kunnen makkelijker personeel ophoesten. De kleine ondernemer heeft i.v.m. grote bedrijven al een veel drukker werkweek en die wordt nog drukker."

² OVW-enquête koopzondagen (rapportage, 16 februari 2011). Citaat persbericht OVW: "Interessant is dan, om de reden van die gewenste zondagrust te weten. Ruim 40% zegt dat uit religieuze overtuiging te doen. Uit sociaal oogpunt zegt 16.3%, terwijl 18.4% van de ondernemers gesloten wenst te blijven op zondag omdat ze denken die dag minder winst te maken, vanwege hogere (personeels)kosten. Tenslotte is er gevraagd of de mening van de geënquêteerde zou wijzigen als omliggende steden (Gouda, Alphen a/d Rijn, Zoetermeer) wel allemaal op zondag op en zouden gaan. Hierop geeft 89.8% aan, ook dan niet op zondag open te willen gaan."

- voor werknemers bij andere bedrijven (bijvoorbeeld toeleveringsbedrijven, de hulpdiensten en energievoorziening), omdat zij niet op zondag willen werken. In die zin heeft de huidige regeling bredere consequenties dan alleen voor de ondernemer die zijn winkel op zondag openstelt.
6. De huidige tijd kenmerkt zich door jachtigheid en gehaastheid. Het is daarom belangrijk om zowel burgers als ondernemers één dag in de week een rustdag te bieden. Onze tijd kenmerkt zich verder door consumptie van luxegoederen. Dit consumptiegedrag doet een grote aanslag op de natuurlijke hulpbronnen dan wel natuur en milieu. Beperking van zondagsopening van winkels kan een beperking betekenen van overmatige consumptie en is daarom goed voor de natuur en het milieu, en kan daarom als 'duurzaam' worden gezien.
 7. In veel gemeenten wordt, onder druk van de situatie in de omliggende gemeenten, overgegaan tot uitbreiding van de koopzondagen.
 8. Volgens partijen als VVD en D66 willen de consumenten graag op zondag kunnen winkelen. Volgens het recente initiatiefwetsvoorstel van D66/GroenLinks wordt uitgebreid aandacht aan besteed aan de keuzevrijheid van het individu en de gemeente. Consumenten zouden graag op zondag kunnen winkelen.
 9. Het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD) heeft in samenwerking met CBW-Mitex (een van de grootste brancheverenigingen in Nederland) een uitgebreid onderzoek laten doen over de toekomst van retail in Nederland (zie bijlage 4)³. In dit onderzoek komt duidelijk naar voren dat de behoefte onder consumenten minder groot is dan vaak wordt aangenomen. Ook is er in dit rapport te lezen dat er veel kleine winkeliers door gebrek aan opvolging zullen verdwijnen. Als daarnaast nog veel kleine zelfstandigen afhaken door verruimde zondagopenstelling is de toekomst van winkelgebieden niet erg rooskleurig, zeker niet in de binnensteden.

3.3 Standpunt vakbonden

In de discussie over de koopzondagen speelt de vakbeweging een belangrijke rol. Het CNV neemt daarin, met de RMU en het GMV Christennetwerk, het voortouw, maar zowel het CNV als het FNV komen met voor hen principiële bezwaren. En ook onderbouwd met onderzoek. Het CNV noemt als eerste dat de zondag een bijzondere dag is. Vervolgens dat de gemiddelde Nederlander helemaal niet zoveel gaat winkelen op zondag als wel wordt geschetst en dat hij ook oog heeft voor de kleine winkelier die zijn zaak alleen tegen veel hogere kosten kan openstellen.

Ook de werknemers staan niet positief tegen koopzondagen. In een gezamenlijk pamflet gaan werknemers en werkgevers organisaties uit van de winkelrust. De werknemer is het liefst, om moverende redenen zondags liever thuis. Het zondagswerken neemt alleen toe als er flink extra voor wordt betaald. Zo wordt op zondag werken eigenlijk gekocht.

Telkens komt terug dat de consument veel vrijheid heeft om op 6 dagen boodschappen te doen, ook vaak 's avonds. En dat de euro maar een keer kan worden uitgegeven. Dus het levert niet veel extra omzet op. Dat blijkt ook uit ander onderzoek. De toestroom van extra omzet op de zondag valt tegen, terwijl er veel nadelen voor winkeliers en werknemers aan kleven.

³ *Restructure*, CBW-MITEX, Zeist, november 2010

4. Tekst PCW-programma

In het PCW-verkiezingsprogramma (2010-2014, Betrokken! Betrouwbaar!) zijn enkele passages opgenomen met betrekking tot de zondag. Deze passages zijn hieronder volledig overgenomen.

§ 1.2 De Bijbel als uitgangspunt⁴

De Bijbel is het Woord van God, onze Schepper en Onderhouder. Hij heeft een Boodschap voor alle mensen. De Bijbel geeft basisrichtlijnen voor het dagelijkse leven, zoals de tien geboden. Ook de overheid wordt in de Bijbel rechtstreeks aangesproken: de overheid moet rechtvaardig zijn en opkomen voor het recht van de armen (Psalm 72). Onder zo'n overheid heerst er vrede en komen de mensen tot bloei.

§ 3.1 Geen stressmaatschappij⁵

De PCW kiest voor welzijn en dat is meer dan welvaart.

Wij willen de 24-uurs stressmaatschappij niet bevorderen. De huidige jachtige economie vraagt veel, teveel van mensen. Teveel mensen lijden onder psychische aandoeningen, arbeidsongeschiktheid en stress. Gezinnen lijden daaronder, en meer mensen komen daardoor in hulpsituaties terecht.

De Bijbelse structuur van door de week werken en de zondag rust is wereldwijd een goede structuur gebleken. Dus ook voor Waddinxveen.

De PCW is voor de zondagsrust. Zondag is een dag van rust, waarop de winkels en bedrijven gesloten blijven. Daarmee zijn ook de kleinere winkeliers, midden- en kleinere ondernemers en werknemers geholpen.

§ 5.2 Rust is een must⁶

De economische, sociale en culturele dynamiek van de Nederlandse samenleving kunnen een hoge tol eisen in de persoonlijke levenssfeer. Teveel mensen lijden onder psychische problemen, arbeidsongeschiktheid en stress. Een dag rust in de week is een goed middel in de strijd tegen de 24-uurs economie. Mede daarom heeft God een rustdag ingesteld. De PCW is voor zondagsrust. Een dag waarop de winkels en bedrijven gesloten blijven. Een dag van kerkgang, bezinning en uitrusten. De kerkdienst waarin we als Christelijke gemeente God de eer mogen brengen, maar ook luisteren naar wat Hij ons te zeggen heeft vanuit Zijn Woord, beschouwt de PCW dan ook als het hoogtepunt van de zondag.

⁴ Pagina 4

⁵ Pagina 6

⁶ Pagina 12

5. Wet- en regelgeving en jurisprudentie

5.1 Groot placaat van politie

Op 8 februari 1531 is door Karel V het Groot placaat van politie uitgevaardigd. Dit is de oudste Nederlandse Zondagswetgeving. Na de inleiding bij Frankrijk werd dit placaat ingetrokken en werd er zondagswetgeving van kracht die voor alle openbare ambtenaren van toepassing was maar waarbij 'de rest' werd vrijgelaten⁷. Overigens waren er al in diverse provincies placaten over dit thema.

5.2 Zondagswet 1815

In 1815 werd een 'nieuwe' Zondagswet uitgevaardigd. Deze wet bleef van kracht tot 1953. Op zondag en op erkende feestdagen was het niet toegestaan om arbeid te verrichten. Alleen 'geringe etenswaren' (niet nader gespecificeerd) mochten worden aangeboden.

5.3 Zondagswet 1953

In 1953 is een nieuwe Zondagswet vastgesteld. Deze wet heeft niet zozeer betrekking op arbeid, in de Arbeidswet van rond 1918/1920 waren daarover al bepalingen opgenomen, maar meer op de openbare zondagsrust in het algemeen. De doelstelling van deze wet is gericht op het wegnemen van beletselen voor de viering van christelijke erediensten⁸. Tevens is het niet toegestaan geluid te produceren dat op meer dan 200 meter hoorbaar is⁹. De christelijke feestdagen en nieuwjaarsdag worden gelijkgesteld met de zondag. Het is daarbij ook niet toegestaan om voor 13:00 uur bijeenkomsten in de openlucht of optochten te houden¹⁰. Achterliggende reden is dat kerkdiensten zo ongestoord kunnen verlopen.

Gemeenten kregen vanaf 1953 meer instrumenten om bepaalde zaken toe te staan of juist te verbieden. Overigens is het niet toegestaan om in een verordening te regelen dat zondagssport niet kon worden beoefend¹¹.

Instrumenten gemeenteraad:

- Ontheffingenbeleid met betrekking tot verlenen (door college van burgemeester en wethouders) van ontheffing voor het veroorzaken van gerucht na 13.00 (artikel 3 lid 2);
- Aanwijzen openbare gemakkelikheden die zowel vóór als ná 13:00 verboden zijn (artikel 4 lid 2);
- Aanwijzing van andere dagen dan de zondag waarop de rust rondom kerkgebouwen moet worden gerespecteerd (artikel 7 lid 2).

5.4 Winkeltijdenwet 1996

Op 1 juni 1996 is de Winkeltijdenwet tezamen met het Vrijstellingenbesluit Winkeltijdenwet in werking getreden. Deze wet stelt ruimere regels voor de openingstijden van winkels dan zijn voorganger, de Winkelsluitingswet 1976. De tekst van de Winkeltijdenwet en het bijbehorende Vrijstellingenbesluit zijn gepubliceerd in het Staatsblad van 28 maart 1996.

5.5 Winkeltijdenwet 2010

Per 1 januari 2011 is een wijziging in de Winkeltijdenwet doorgevoerd. Deze wijziging heeft tot doel een inkadering te geven van de bevoegdheid om toeristische gebieden aan te wijzen, waar de winkels op alle zon- en feestdagen open mogen zijn¹². Verder worden door deze wetswijziging de vrijstellingen die de raad op basis van dit artikel bij verordening kan geven, vatbaar voor bezwaar en beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Overigens worden in de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) een grote hoeveelheid bedrijfssoorten genoemd die op zondag open kunnen zijn. Bij sommige categorieën is er de mogelijkheid voor een gemeente om dit te voorkomen of beperken.

⁷ De Zondagswet (1945-2002), Rijksarchiefdienst/PIVOT, 20 november 2006

⁸ Artikel 2 lid 1 Zondagswet

⁹ Artikel 3 lid 1 Zondagswet

¹⁰ Artikel 5 lid 1 Zondagswet

¹¹ Artikel 7 lid 1 en 2 Zondagswet

¹² Deze extra eisen staan in artikel 3 lid 3 van de Winkeltijdenwet

Instrumenten gemeenteraad:

- Aanwijzen (of niet) van maximaal 12 zondagen waarop winkels geopend mogen zijn. Dit kan voor elk deel van de gemeente afzonderlijk (artikel 3 lid 1). Gemeenten moeten waarden als zondagsrust, leefbaarheid en de positie van ondernemers/werknemers meewegen in het besluit;
- Aanwijzen toeristisch gebied waardoor op meer dan 12 zondagen de winkels geopend mogen zijn (artikel 3 lid 3). Hierbij moeten nadrukkelijk belangen als werkgelegenheid, economische bedrijvigheid, zondagsrust in de gemeente, leefbaarheid, veiligheid en openbare orde worden afgewogen (artikel 3 lid 6);
- Het college kan voor zondagen, feestdagen, Hemelvaartdag, Nieuwjaarsdag uitzondering verlenen vanwege plotseling opkomende bijzondere omstandigheden (artikel 4 lid 1). De gemeenteraad kan het college bevragen op de toepassing van deze wettelijke bevoegdheid maar heeft formeel geen instrument om dit ongedaan te maken.
- De gemeente kan het avondwinkels mogelijk maken op zondag hun winkel te openen. In diverse gemeenten maken supermarkten daar gebruik van. Dit kan worden beperkt of voorkomen door een besluit van de gemeenteraad.

Handhaving

- De controle op de naleving van de regels is in eerste instantie een taak van de plaatselijk bevoegde politie in overleg met de gemeente. De Belastingdienst/FIOD-ECD wordt daarbij ingeschakeld als er een landelijke coördinatie vereist is. Uiteraard is ook bestuursrechtelijke handhaving mogelijk (last onder dwangsom, last onder bestuursdwang).

5.6 Arbeidstijdenwet

Uitgangspunt van de Arbeidstijdenwet is een verbod van werk op zondag (artikel 5:6 lid 1 Arbeidstijdenwet). Artikel 5:6 begint (samengevat) met “de werknemer verricht op zondag geen werk”. Wanneer de bedrijfsomstandigheden en de aard van de werkzaamheden dat noodzakelijk maken kan van dat verbod worden afgeweken (artikel 5:6 lid 2). De Arbeidstijdenwet bevat daarvoor procedures die moeten worden gevolgd. Allereerst moet dit besproken zijn in de Ondernemingsraad (OR). Daarnaast moet de werknemer daar ook zelf toestemming voor geven.

5.7 Horeca en zondagsopening¹³

Artikel 2:29 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) bevat een zogenaamde ‘sluitingsregeling’. Daarin is onderscheid gemaakt tussen de sluitingstijden op werkdagen en de sluitingstijden gedurende het weekeinde. Grondslag voor de in de APV opgenomen sluitingsbepalingen is artikel 149 Gemeentewet. De gemeenteraad kan verplichte sluitingstijden voor openbare inrichtingen vaststellen in het belang van de openbare orde. Deze bevoegdheid houdt ook in dat een afwijkende sluitingsplicht kan worden vastgesteld voor de zondag. Volgens een uitspraak van de Hoge Raad¹⁴ vormt dit artikel geen belemmering voor de raad om voor de zondag een afwijkende regeling te treffen voor de sluitingstijden van cafés e.d. mits de grond voor de afwijking van de voor de andere dagen geldende regeling niet gelegen is in het bijzondere karakter van de zondag. Volgens de Hoge Raad beoogt de Zondagswet naar haar strekking niet de gemeentelijke wetgever te beperken in zijn bevoegdheid om ter afwering van verstoring van de openbare orde voorzieningen te treffen.

De sluitingsbepalingen betreffen de gedeelten van de inrichting, waarin de eigenlijke horecawerkzaamheden worden uitgeoefend: een op het trottoir gesitueerd terras behoort wel tot de inrichting, de zich boven de inrichting bevindende woning van de exploitant niet. Ook sportkantines, sociëteiten, clublokalen, verenigingsgebouwen e.d. zijn als inrichting aan te merken.

De sluitingsuurbepaling ziet niet op activiteiten binnen het bedrijf, maar op de (nadelige) invloed die daarvan uitgaat op de omgeving: bijvoorbeeld in de vorm van overlast van komende en gaande bezoekers (het aan en afrijden van auto's, het slaan met portieren, menselijk stemgeluid e.d.).

5.8 Verbod verkoop consumentenvuurwerk op zondag

In de Nota van toelichting bij het Vuurwerkbesluit wordt bij de toelichting op artikel 2.3.2 de koopzondag uitdrukkelijk uitgesloten als verkoopdag. Consumentenvuurwerk mag niet op zondag worden verkocht. Het verbod geldt ook in die gevallen waarin de binnen de wettelijke termijn vallende zondag door de gemeente is aangewezen als zondag waarop winkels open mogen zijn.

¹³ Zie ook toelichting op artikel 2:29 uit de model-APV (VNG)

¹⁴ Hoge Raad, 22 juli 1960 HR 22-07-1960, AB 196)

5.9 Avondwinkels

Nu de opening van winkels op zondag is beperkt wordt een uitweg gezien in het aanwijzen van een winkel als avondwinkel. Per 15.000 inwoners mag er sprake zijn van één avondwinkel. Voor een avondwinkel geldt dat deze op zondag pas vanaf 16:00 uur geopend mag zijn. De situatie kan zich voordoen dat er meer aanvragen zijn dan ontheffingen die kunnen worden verleend. De wet geeft echter geen duidelijke selectiecriteria. Een gebruikte 'sluiproute' is een rouleersysteem waarbij diverse supermarkten een ontheffing krijgen, elk voor een afzonderlijke periode. Aan een ontheffing kunnen voorschriften verbonden worden, zoals bijvoorbeeld het tijdstip van sluiting. Wanneer er beleid wordt vastgesteld of een verordening wordt aangepast is het goed hier alert op te zijn.

5.10 Tuincentra / evenementen

Openingstijden van (grote) tuincentra vallen ook onder de reikwijdte van de Winkeltijdenwet. Dat heeft ook gevolgen voor de opening daarvan op zondagen en feestdagen. Wanneer er in een gemeente geen sprake is van een zelfstandige toeristische aantrekkingskracht (dus niet de 'aantrekkingskracht van bijvoorbeeld dat tuincentrum) dan is het niet toegestaan om een dergelijk tuincentrum meer zondagen open te laten zijn dan de wetgeving (Winkeltijdenwet en Winkeltijdenverordening) toestaat. Niet geheel duidelijk is wat bijvoorbeeld de status is van bijvoorbeeld een groot tuincentra nabij een toeristische attractie¹⁵. Geen onbelangrijk punt gezien de mogelijkheid dat in of nabij Waddinxveen de Floriade 2022 gevestigd zal worden waarbij, na afloop van dit evenement, mogelijk een grote tuinbouwboulevard als één van de opties werd genoemd.

5.11 Jurisprudentie

Hieronder enkele recente uitspraken die voor de gemeente (raad en college) van belang kunnen zijn voor deze notitie. In de bijlage een overzicht dat overgenomen is van de website van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG, zie bijlage 2). De rechterlijke uitspraken zijn grotendeels gebaseerd op de Winkeltijdenwet 1996, dus voor de inwerkingtreding van de aangescherpte wet in 2010.

Enkele hoofdlijnen:

- een evenement op zondagochtend (tussen 9.00-12:00) is niet toegestaan, ook als in deze periode geen gebruik wordt gemaakt van de omroep- of geluidsinstallatie.
- De gemeente Rotterdam heeft de Winkeltijdenverordening zodanig aangepast dat de toerismebepaling van toepassing is op Prins Alexander. De Rechtbank komt tot het oordeel dat de gemeente niet in redelijkheid tot het oordeel had kunnen komen dat hier (Alexandrium) sprake is van een toeristisch gebied. Het standpunt was namelijk niet nader onderbouwd. De Rechter overweegt dat een onverbindendverklaring (komt neer op een verbod de regeling toe te passen) neerkomt op een belangenafweging. Uit deze belangenafweging, waarbij investeringen en belangen etc. van de winkeliers die alle zondagen open zijn sterk worden meegewogen, komt de Rechtbank tot de conclusie dat een ordemaatregel disproportioneel is.
- In hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Rotterdam (zie hiervoor) overweegt het Gerechtshof 's-Gravenhage het volgende. Het is aan de gemeenteraad om, gebruikmakend van haar verordenende bevoegdheid, te bepalen of in de gehele gemeente of een deel daarvan sprake is van toeristische aantrekkingskracht.
- De gemeente Amsterdam heeft de Winkeltijdenverordening zodanig aangepast dat de toerismebepaling van toepassing is. Deze bepaling kan worden toegepast door Stadsdeelraden. Met een nieuw besluit heeft de gemeenteraad van Amsterdam de Winkeltijdenverordening gewijzigd waardoor de bevoegdheid om toerismebepaling toe te passen niet meer ligt bij het Stadsdeel. De Rechtbank Amsterdam is van oordeel dat de gemeenteraad correct gebruik heeft gemaakt van haar verordenende bevoegdheid waarbij het niet aan de orde is of voor heel of een gedeelte van de gemeente sprake is van een toeristische aantrekkingskracht.

5.12 Initiatiefwetsvoorstel GroenLinks en D66

D66 en GroenLinks hebben samen een initiatiefwetsvoorstel ingediend (2010) om de Winkeltijdenwet te verruimen. Volgens de indieners is het niet aan Den Haag om te bepalen wat de eisen zijn om op zondag open te mogen. "Gemeenten kunnen die afweging het beste zelf maken. Daar hebben we nou gemeenteraadsverkiezingen voor," aldus de indieners. MKB-Nederland, VNO-NCW en Detailhandel Nederland hebben inmiddels laten weten het initiatiefwetsvoorstel te steunen. De Vereniging

¹⁵ Het juridisch advies van BRO, 'Koopzondagen tuincentra Venlo' (14 oktober 2008) laat in die situaties ruimte voor (semi-)permanente openstelling. Of dit in lijn is met de nieuwe Winkeltijdenwet is een belangrijke vraag.

Nederlandse Gemeenten (VNG) waren al eerder voorstander van het idee om gemeenten meer vrijheid te geven in het aantal koopzondagen. Een eerste behandeling van dit initiatiefvoorstel heeft inmiddels plaatsgevonden (21 april 2011). Een meerderheid van de Tweede Kamer blijkt dit voorstel (vooralsnog) niet te steunen¹⁶. Mogelijk wordt dit initiatiefvoorstel aangehouden en in een volgende periode verder behandeld.

5.13 Vernietiging raadsbesluit

Op 22 maart 2010 heeft De Kroon, op voordracht van toenmalig minister Van der Hoeven (Economische zaken) het besluit van de gemeenteraad van 27 oktober 2009 vernietigd. De gemeenteraad had besloten de Winkeltijdenverordening zodanig aan te passen dat winkels in de gemeente Westland iedere zondag open mogen zijn.

Na een nieuw raadsbesluit (30 maart 2010) heeft De Kroon, in afwachting van de beroepsprocedure bij de Raad van State, besloten dit raadsbesluit te schorsen. Bij uitspraak van 2 maart 2011 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het door de gemeente Westland ingediende beroep ongegrond verklaard omdat er in de gemeente Westland geen sprake was van enige autonome (zelfstandige) toeristische aantrekkingskracht. De toerismebepaling wordt in deze uitspraak heel terughoudend en beperkend uitgelegd waarbij de Raad van State aansluiting zoekt bij eerdere uitspraken en de parlementaire geschiedenis van de Winkeltijdenwet 1996.

Belanghebbenden kunnen, wanneer zij vinden dat de gemeente zich niet aan de Winkeltijdenwet houdt, beroep instellen bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven (CBB). Het CBB toetst dan of de gemeente terecht gebruikt heeft gemaakt van de toerismebepaling.

5.14 Evenementenverordening en –beleid¹⁷

De gemeente doet er goed aan kaders te stellen aan het evenementenbeleid. Allereerst is hierbij de zorg voor de bevordering van de zondagsrust en het voorkomen van de aantasting van de openbare orde (bijvoorbeeld door aanstootgevende reclame-uitingen) van belang. Daarnaast verdient de doelstelling(en) van het evenementenbeleid een plaats. Verder kunnen de schaal en de spreiding van evenementen via een evenementenkalender worden vormgegeven om zo de door bewoners ervaren overlast te beperken. Waar nodig dient men evenemententerreinen of speciale gebieden aan te wijzen. Tot slot moet bij de kaders van de vergunningverlening gelet worden op het maximale aantal bezoekers, de bereikbaarheid en parkeergelegenheid, de duur, geluidsbelasting, beveiliging en gezondheidsaspecten van evenementen.

¹⁶ De fracties van D66, GroenLinks en de PvdA staan (volledig) achter dit initiatiefvoorstel. Een meerderheid van VVD, CDA, PVV, ChristenUnie, SGP en SP steunt dit initiatiefvoorstel niet.

¹⁷ Samengevat overgenomen uit "De gemeente dichtbij. Handreiking voor lokale politici" (SGP, mei 2010)

6. Historie Waddinxveen

Tot 1996 gold in Waddinxveen een verbod tot openstelling van winkels op zondagen en in de wet genoemde feestdagen. In de raadsvergadering van 27 en 28 november 1996 is de *Winkelsluitingsverordening Waddinxveen* ingetrokken en de *Verordening winkeltijden Waddinxveen* vastgesteld. Hieronder in 'vogelvlucht' een stukje historie met betrekking tot de wijze waarop PCW in de periode 1996 – 2011 is omgegaan met de Winkeltijdenverordening en winkelopenstelling op zon- en feestdagen.

6.1 Winkeltijdenverordening 1996

Het collegevoorstel voor de Winkeltijdenverordening 1996 meldt expliciet dat uit wordt gegaan van het toestaan van maximaal 12 zon- en feestdagen voor de volumineuze detailhandel. De PCW heeft destijds tegen dit voorstel gestemd, omdat zij in het geheel geen (verruiming van) winkelopenstelling wilde steunen. Een democratische meerderheid heeft toen anders besloten.

6.2 Winkeltijdenverordening 2007

De winkeltijdenverordening 2007 betekent een min of meer juridische wijziging van de verordening uit 1996. Met handhaving van het toenmalige beleid van maximaal 12 zon- en feestdagen. Er wordt geen voorstel gedaan voor verruiming van het beleid naar openstelling op feestdagen voor volumineuze en niet-volumineuze detailhandel. PCW steunt dit voorstel.

Sinds de vaststelling van de winkeltijdenverordening in 1996 zijn er door het college zon- en feestdagen vastgesteld waarop uitsluitend de volumineuze detailhandel haar winkeldeuren mag openen.

6.3 Winkeltijdenverordening 2011

In 1996 is verzuimd om de winkelopenstelling op feestdagen ook alleen van toepassing te verklaren op de volumineuze detailhandel. Deze vergissing is voortgezet in 2007. Tot op heden is echter altijd gehandeld in de geest van wat destijds is afgesproken. Deze praktijk wordt nu bevestigd en gecorrigeerd in het voorliggende voorstel van het college. De voorgestelde wijzigingen betekenen geen verruiming van de winkelopenstelling op zon- en feestdagen. PCW stemt in met dit voorstel.

7. Praktische dilemma's

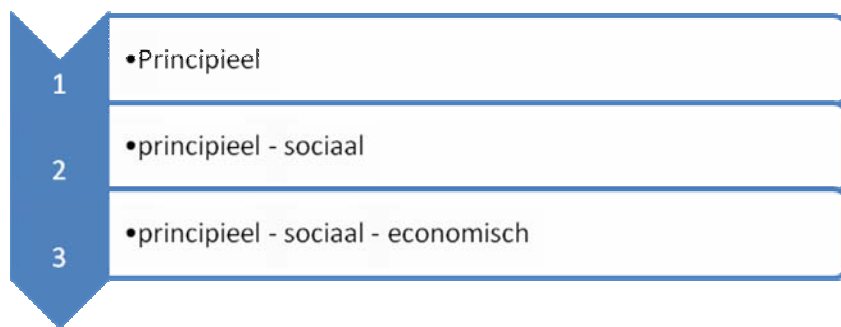
Om het omgaan met de dilemma's van de zondagsrust in ons maatschappelijk leven inzichtelijk te maken, wordt het uitgangspunt en de bedreigingen verdeeld in drie rubrieken, te weten "principiële, financieel-economisch en Sociaal". Hierdoor wordt duidelijk, dat zondagsrust niet alleen een Bijbels-principiële aspect heeft. Uiteraard is dit principiële aspect het meest zwaarwegend, maar de andere twee zijn toch ook zeer relevant en van groot belang voor de rust in de schepping en de samenleving.

7.1 Schematisch overzicht argumenten en dilemma's

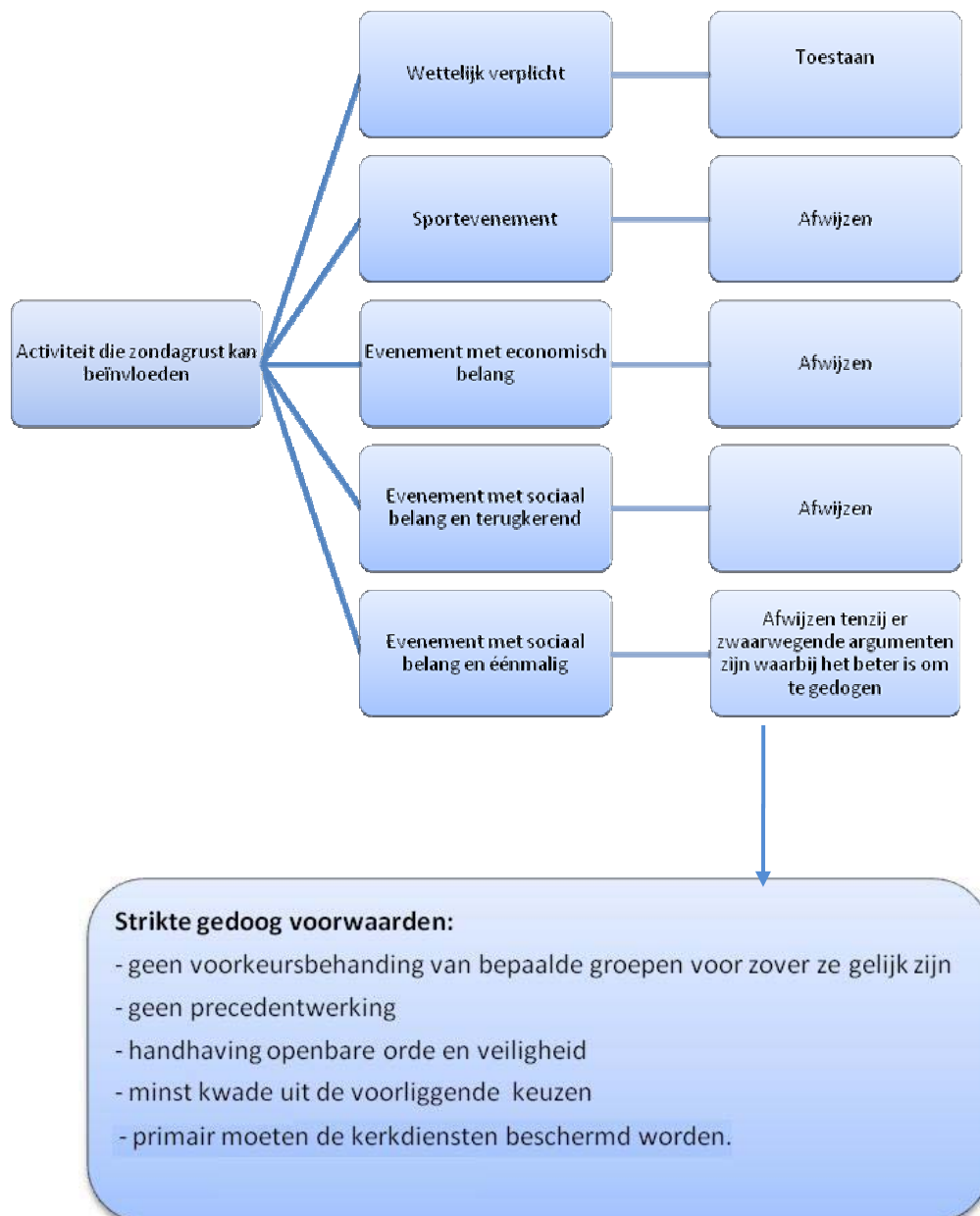
De opsomming in onderstaande tabel pretendeert niet volledig te zijn. Hoofdzaak is, dat het onderstaande overzicht de spanning voelbaar maakt van de ontwikkelingen in de samenleving in relatie tot de zondag.

	Principieel	Financieel-Economisch gevolg	Sociaal effect
Uitgangspunt	Minimaal handhaven van de huidige winkeltijdenwet en de zondagsopenstellingswet.	Geen economische bedrijvigheid	Tijd voor ontmoeting en rust.
Bedreiging	Gevaar van dwang voor winkeliers tot openstelling op zondag, doordat de belegger/exploitant van het (nieuwe) winkelcentrum dit afdwingt in de contracten	- Verschuiving/verdeling van dezelfde absolute omzet van 6 dagen over 7 dagen - Overwerk op zaterdag en zondag zal niet meer anders gehonoreerd worden dan voor doordeweekse dagen.	Verhouding werk-privé komt onder druk te staan.
		Verhoging van de lasten bij winkelopstelling op zondag voor personeels- en exploitatiekosten.	De 24-uurs economie maakt het steeds moeilijker om natuurlijke momenten 'van samen' te hebben (familie bezoek etc.) en dit zal de maatschappij ontwrichten
		Orde en handhavingskosten zullen stijgen omdat de intensiteit van de betreffende diensten naar het niveau van doordeweeks zal moeten	De vakbonden, de christelijke politieke partijen én de SP, zijn tegen winkelopstelling op zondag vanwege de zeer ongunstige effecten voor kleine ondernemers
		Social media is in ontwikkeling. Dit zal deels vervanging zijn van winkels, maar vooral aanvullend.	Het vervagen van de unieke plaats van de zondag.
		Shoppen kan al 7 dagen per week via het internet	
		Vanuit OVW is er momenteel geen behoefte tot openstelling op zondag (geldt voor zeker 60% van de ondernemers)	1 ^{ste} kerstdag en nieuwjaarsdag lijken heiliger dan de zondag(!)
Bedreiging	Toeristische bepaling van de winkelsluitingswet kan van kracht worden bij gemeentelijk herindeling, fusie Gouda/ Waddinxveen	Gerede kans op gedwongen winkelopstelling op zondag	Afname van het rustige leefklimaat in Waddinxveen.
Bedreiging	Samenstelling van de raad is bepalend voor het standpunt van het college rondom de zondagsrust	Er is sterke druk vanuit grootwinkelbedrijven en projectontwikkelaars op zondagsopenstelling	Hoe wordt er, in geval van zondagsopstelling, omgegaan met bezwaarden (ambtenaren, medewerkers)
Dilemma's	Centrale activiteiten op zondag toestaan om grote hoeveelheden decentrale activiteiten te voorkomen (voorbeeld: WK voetbalscherm op K.W. plein)		
Status Quo	Voor recreatie is er binnen Waddinxveen mogelijkheid op zondag doordat zwembad, horeca en sportvoorzieningen open zijn		
	Winkels zijn gesloten, m.u.v. enkele speciale winkelvormen die enkele zondagen per jaar open mogen zijn		
	Bibliotheek is dicht		
	OVW heeft (voor zeker 60% van de leden) geen behoefte aan zondagsopenstelling		

7.2 Rangorde van argumentatie rondom ons standpunt handhaving zondagsrust

7.3 'Dilemma' beslisboom voor een verzoek met consequenties voor de zondagsrust

8. Informatiebronnen

8.1 Bronnen

De volgende websites / bronnen zijn gebruikt of handig te gebruiken

- www.winkelrust.nl (overzicht sociaal-, economische-, principiële- en maatschappelijke argumenten);
- www.tegen-koopzondag.nl (van advocatenkantoor Blenheim, advocaat Thomas van Vugt);
- www.tegenverruiming.nl (recent initiatief van winkeliers).
- Partijbureau / Wetenschappelijk Instituut ChristenUnie: www.christenunie.nl
- Partijbureau / Wetenschappelijk Instituut SGP: www.sgp.nl
- Reformatorisch Maatschappelijke Unie: www.rmu.nl (ondersteunt werkgevers/werknemers)
- GfK onderzoek: www.levensmiddelenkrant.nl/878/gfk-sceptisch-over-succes-zondagsopenstelling
- SPLeiden: www.sleutelstad.nl/nieuws/archief/2010/02/sp-leiden-tegen-zondagsopenstelling-winkels
- [http://weblog.wageningen.nl/weblog/harold van roekel/zondag openstelling supermarkten is concurrentievervalsing](http://weblog.wageningen.nl/weblog/harold%20van%20roekel/zondag%20openstelling%20supermarkten%20is%20concurrentievervalsing)

8.2 Contactpersonen

In het kader van de totstandkoming van deze notitie is contact en overleg geweest¹⁸ met:

- M. (Mijnhart) Begeer begeer@roobol.com
- drs. B. (Bernadette) van den Berg bernadettevandenbergh@christenunie.nl
- S.C. (Simon) Brouwer scbrouwer@sgp-woerden.nl
- W. (Wouter) Langendoen w.langendoen@tweedekamer.nl
- G.L. (Gerrit) Ligtenberg gl@ligtenbergrijssen.com
- J. (Jacob) Schouten j.schouten@rhenen.nl
- mr. J. Jan Schreuders JSchreuders@rmu.org
- mr. drs. W.M.J. (Willem) de Wildt W.dWildt@tweedekamer.nl
- mr. L. Vogelaar lvogelaar@kliksafe.nl

¹⁸ Zie ook §1.3 van deze notitie

Bijlage1 : wet- en regelgeving

Zondagswet

Artikel 2

1. Het is verboden op Zondag in de nabijheid van kerken of andere gebouwen voor de openbare eredienst in gebruik, zonder strikte noodzaak gerucht te verwekken, waardoor de godsdienstoefening wordt gehinderd.
2. De burgemeester treft de nodige maatregelen teneinde te voorkomen, dat op Zondag door het verkeer op land- en waterwegen in de nabijheid van kerken of andere gebouwen voor de openbare eredienst in gebruik, meer voor de godsdienstoefeningen hinderlijk gerucht wordt veroorzaakt dan met het oog op de eisen van dat verkeer redelijkerwijze onvermijdelijk is. Hij is bevoegd daartoe verbiedend of bevelend op te treden of te doen optreden.

Artikel 3

1. Het is verboden op Zondag zonder strikte noodzaak gerucht te verwekken, dat op een afstand van meer dan 200 meter van het punt van verwekking hoorbaar is.
2. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op uitingen tijdens geoorloofde samenkomsten tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, vergaderingen of betogingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties. Voor zover dat vereist is ter voorkoming van gerucht dat de viering van de Zondag en de openbare rust op de Zondag ernstig verstoort, voegt de burgemeester aan de voorschriften en beperkingen bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet openbare manifestaties voorschriften en beperkingen toe met betrekking tot het geluidsniveau en met betrekking tot het gebruik van geluidsapparaten, of worden door hem aanwijzingen ter zake gegeven.
3. Voor andere gevallen dan die bedoeld in het tweede lid kan de burgemeester voor de tijd na 13 uur ontheffing verlenen van het bepaalde in het eerste lid; de gemeenteraad kan ter zake regels stellen.

Artikel 4

1. Het is verboden op Zondag voor 13 uur openbare vermakelijkheden te houden, daartoe gelegenheid te geven of daaraan deel te nemen.
2. De gemeenteraad kan bij plaatselijke verordening voor de tijd na 13 uur voor door hem aan te wijzen openbare vermakelijkheden eenzelfde verbod vaststellen als in het eerste lid vervat.
3. De burgemeester is bevoegd ontheffing te verlenen van het bepaalde bij het eerste en krachtens het tweede lid; de gemeenteraad kan terzake regels stellen.
4. Ten aanzien van openbare vermakelijkheden, waarvan redelijkerwijze geen beletselen voor de viering van de Zondag en geen verstoring van de openbare rust op de Zondag zijn te duchten, wordt bij algemene maatregel van bestuur bepaald, dat zij niet als openbare vermakelijkheden in de zin van deze wet zullen worden beschouwd.

Artikel 5

1. Het is verboden op Zondag voor 13 uur optochten of bijeenkomsten op openbare plaatsen te houden, daartoe gelegenheid te geven, of daaraan deel te nemen.
2. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op:
 - a. samenkomsten tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging;
 - b. wandeltochten die niet door muziek worden begeleid.
3. Met betrekking tot de in het tweede lid onder a bedoelde samenkomsten voegt de burgemeester, voor zover dat vereist is ter voorkoming van onnodige verstoring van de openbare rust op de Zondag, aan de voorschriften en beperkingen bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet openbare manifestaties voorschriften en beperkingen toe met betrekking tot tijd, plaats en duur van zodanige samenkomsten, of worden door hem aanwijzingen ter zake gegeven.

Artikel 5a

1. Artikel 3, eerste lid, en artikel 5, eerste lid, zijn in een gemeente of groep van gemeenten niet van toepassing op door Gedeputeerde Staten aangewezen, bij het in werking treden dezer wet aldaar bestaande tradities en gebruiken, welke naar hun oordeel in het volksleven zijn geworteld en niet als openbare vermakelijkheden in de zin van deze wet zijn te beschouwen. Aanwijzing kan slechts geschieden binnen 18 maanden na het in werking treden van dit artikel. Alvorens Gedeputeerde Staten tot aanwijzing overgaan horen zij burgemeester en wethouders.

2. Artikel 3, derde lid, en artikel 4, derde lid, zijn niet van toepassing in door Gedeputeerde Staten aangewezen gemeenten, waar naar hun oordeel het verlenen van ontheffing zou indruisen tegen godsdienstige overtuigingen, welke het volksleven aldaar overwegend beheersen. Alvorens Gedeputeerde Staten tot aanwijzing overgaan, horen zij burgemeester en wethouders.

Artikel 6

Het is verboden op Zondag zonder genoegzame reden de openbare rust door arbeid in beroep of bedrijf te verstoren.

Artikel 7

1. Plaatselijke verordeningen tot regeling van punten, waaromtrent bij deze wet niet is voorzien, mogen geen verbodsbepalingen inhouden omtrent sportbeoefening of andere vormen van ontspanning op Zondag, die niet als openbare gemakelijkheid in de zin van deze wet zijn te beschouwen.
2. Besluiten van een orgaan van de gemeente mogen geen beletselen inhouden voor sportbeoefening of andere vormen van ontspanning op zondag, niet zijnde openbare gemakelijkheden als bedoeld in het eerste lid.
3. Voor de toepassing van het tweede lid worden met een "orgaan van de gemeente" gelijkgesteld:
 - a. een orgaan ingesteld tot uitvoering van een gemeenschappelijke regeling; en
 - b. een of meer natuurlijke personen of rechtspersonen voor zover het betreft besluiten ten aanzien van de exploitatie van een inrichting voor sportbeoefening of andere vormen van ontspanning waarvan de gemeente eigenaresse is of ten behoeve waarvan de gemeente een bijdrage in welke vorm dan ook heeft verleend na 8 mei 1974.
4. De gemeenteraad kan bij plaatselijke verordening bepalen, dat artikel 2 mede van toepassing zal zijn op in de verordening met name genoemde dagen, welke door een of meer kerkgenootschappen tot rust- of feestdagen zijn bestemd

Winkeltijdenwet 2010

Artikel 2

1. Het is verboden een winkel voor het publiek geopend te hebben:
 - a. op zondag;
 - b. op Nieuwjaarsdag, op Goede Vrijdag na 19 uur, op tweede Paasdag, op Hemelvaartsdag, op tweede Pinksterdag, op 24 december na 19 uur, op eerste en tweede Kerstdag en op 4 mei na 19 uur;
 - c. op werkdagen voor 6 uur en na 22 uur.
2. Het is voorts verboden op de in het eerste lid bedoelde dagen en tijden in de uitoefening van een bedrijf, anders dan in een winkel, goederen te koop aan te bieden of te verkopen aan en in rechtstreekse aanraking met particulieren.

Artikel 3

1. De gemeenteraad kan voor ten hoogste twaalf door hem aan te wijzen dagen per kalenderjaar vrijstelling verlenen van de in artikel 2 vervatte verboden, voor zover deze betrekking hebben op de zondag, Nieuwjaarsdag, tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, tweede Pinksterdag en eerste of tweede Kerstdag. De beperking tot twaalf dagen per kalenderjaar geldt voor elk deel van de gemeente afzonderlijk.
2. De gemeenteraad kan, al dan niet onder het stellen van regels, de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid delegeren aan burgemeester en wethouders.
3. De gemeenteraad kan bij verordening vrijstelling verlenen van de in het eerste lid bedoelde verboden of aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid verlenen om in de gevallen, in die verordening aan te wijzen, en met inachtneming van de daarin gestelde regels op een daartoe strekkende aanvraag ontheffing van die verboden te verlenen ten behoeve van:
 - a. op de betrokken gemeente of een deel daarvan gericht toerisme met een substantiële omvang, mits de aantrekkingskracht voor dat toerisme geheel of nagenoeg geheel is gelegen buiten de verkoopactiviteiten die door de vrijstelling of de bevoegdheid om ontheffing te verlenen mogelijk worden gemaakt;
 - b. grensoverschrijdend verkeer, mits de vrijstelling of ontheffing slechts betrekking heeft op handelingen die plaatsvinden in de nabijheid van grensovergangen langs daarop aansluitende doorgaande wegen.
4. Voorts kan de gemeenteraad bij verordening aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid verlenen op een daartoe strekkende aanvraag en met inachtneming van de in die verordening gestelde regels ontheffing te verlenen van de in artikel 2, eerste lid, onder a en b, vervatte verboden, voor zover het winkels betreft die gesloten zijn op de in die verboden bedoelde dagen tussen 0 uur en 16 uur, en waar uitsluitend of hoofdzakelijk eet- en drinkwaren plegen te worden verkocht met uitzondering van sterke drank als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drank- en Horecawet. De verordening bepaalt in ieder geval het aantal winkels waarvoor in de gemeente ontheffing kan worden verleend. Dit aantal kan ten hoogste één winkel per 15 000 inwoners van de gemeente zijn of, indien het inwonertal lager is dan 15 000, één winkel.
5. De vrijstellingen en ontheffingen kunnen onder beperkingen worden verleend. Aan de vrijstellingen en ontheffingen kunnen voorschriften worden verbonden.
6. De gemeenteraad betreft bij een besluit op grond van het derde lid, onder a, tot de verlening van een vrijstelling onderscheidenlijk de toekenning van een bevoegdheid om ontheffing te verlenen in ieder geval de volgende belangen:
 - a. werkgelegenheid en economische bedrijvigheid in de gemeente, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkeliers met weinig of geen personeel en van winkelpersoneel,
 - b. de zondagsrust in de gemeente,
 - c. de leefbaarheid, de veiligheid en de openbare orde in de gemeente.
7. Een besluit als bedoeld in het derde lid, onder a, gaat vergezeld van een toelichting. Onverminderd de artikelen 3:46 en 3:47, eerste en tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevat de toelichting ten minste een motivering dat wordt voldaan aan de voorwaarden die in het derde lid, onder a, worden gesteld aan de toepassing van de bevoegdheid tot het verlenen van vrijstelling onderscheidenlijk het toekennen van een ontheffingsbevoegdheid. De toelichting beschrijft tevens de belangen, waaronder in ieder geval de in het zesde lid genoemde, die in de besluitvorming zijn betrokken, alsmede een motivering op welke wijze die belangen in de besluitvorming zijn betrokken.
8. Het zesde en zevende lid, derde volzin, zijn van overeenkomstige toepassing op een besluit van burgemeester en wethouders tot verlening van een ontheffing op grond van een hen op grond van het derde lid, onder a, toegekende bevoegdheid om ontheffing te verlenen.

Artikel 4

1. Burgemeester en wethouders kunnen vrijstelling van de in artikel 2 vervatte verboden, voor zover deze betrekking hebben op de zondag, Nieuwjaarsdag, tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, tweede Pinksterdag en eerste of tweede Kerstdag, verlenen op grond van plotseling opkomende bijzondere omstandigheden.
2. Zij kunnen in door de gemeenteraad bij verordening aangewezen gevallen ontheffing verlenen van de in het eerste lid bedoelde verboden ten behoeve van bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard en ten behoeve van het uitstellen van goederen.
3. De vrijstellingen en ontheffingen kunnen onder beperkingen worden verleend. Aan de vrijstellingen en ontheffingen kunnen voorschriften worden verbonden.

Artikel 10

1. Tegen een op grond van deze wet genomen besluit kan een belanghebbende beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.
2. In afwijking van artikel 8:2 van de Algemene wet bestuursrecht is het eerste lid voorts van toepassing op een besluit inzake verlening van vrijstelling op grond van artikel 3, derde lid, onder a, voor zover dat besluit aangemerkt wordt als algemeen verbindend voorschrift

Verordening Winkeltijden Waddinxveen 2007

Artikel 5 Zon- en feestdagenregeling

1. De verboden, vervat in artikel 2, eerste lid, onder a en b van de wet, gelden niet op ten hoogste twaalf, door het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen, zon- en feestdagen per kalenderjaar.
2. De in het eerste lid bedoelde bevoegdheid geldt voor elk deel van de gemeente afzonderlijk.
3. Bij de aanwijzing als bedoeld in het eerste lid, houdt het college rekening met de in de gemeente gewenste zondagsrust ten behoeve van kerkelijke samenkomsten.
4. Openingstijden op zondagen zijn van 13.00 tot 17.00 uur; openingstijden op feestdagen zijn van 10.00 of 13.00 uur tot 17.00 uur.
5. Koopzondagen gelden uitsluitend voor de volumineuze detailhandel.

Artikel 6 Openstelling van avondwinkels op zon- en feestdagen

1. Het college van burgemeester en wethouders kan op aanvraag ontheffing verlenen van de in artikel 2, eerste lid, onder a en b van de wet vervatte verboden ten behoeve van winkels, die gesloten zijn op de in die verboden bedoelde zon- en feestdagen tussen 00.00 en 16.00 uur.
2. Het college van burgemeester en wethouders kan voor ten hoogste één winkel ontheffing verlenen.
3. Aan de ontheffing worden de volgende voorschriften verbonden:
 - a. de winkel dient gesloten te zijn tussen 00.00 uur en 16.00 uur;
 - b. er dienen uitsluitend of hoofdzakelijk eet en drinkwaren te worden verkocht, met uitzondering van sterke drank als bedoeld in artikel 1, eerste lid van de Drank en Horecawet.
4. De ontheffing kan worden geweigerd indien de woon en leefsituatie of de openbare orde in de omgeving van de winkel op ontoelaatbare wijze nadelig wordt beïnvloed door de openstelling van de winkel.

Artikel 7 Ontheffing zon- en feestdagenregeling voor afzonderlijke situaties en toeristische doeleinden

1. Het college van burgemeester en wethouders kan ontheffing verlenen van de in artikel 2 van de wet vervatte verboden, voorzover deze betrekking hebben op de zondag, nieuwjaarsdag, tweede paasdag, hemelvaartsdag, tweede pinksterdag en eerste of tweede kerstdag, ten behoeve van:
 - a. bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard;
 - b. het uitstellen van goederen;
 - c. een situatie als bedoeld in artikel 3, derde lid, onder a van de wet.
2. De in het eerste lid genoemde ontheffing kan worden verleend in geval van: feestelijkheden, bijeenkomsten, veilingen, beurzen, kunstateliers en galeries

Arbeidstijdenwet

Artikel 5:6

1. De werkgever organiseert de arbeid zodanig, dat de werknemer op zondag geen arbeid verricht, behalve voor zover dat uit de aard van de arbeid voortvloeit en het tegendeel is bedongen.
2. Indien de bedrijfsomstandigheden dit noodzakelijk maken, kan van het eerste lid worden afgeweken, indien de werkgever daartoe overeenstemming heeft bereikt met het medezeggenschapsorgaan of, bij het ontbreken daarvan, met de belanghebbende werknemers. De werknemer verricht in de omstandigheden, bedoeld in de vorige zin, uitsluitend arbeid op zondag, indien hij daarmee voor dat geval instemt.
3. De werkgever organiseert de arbeid zodanig, dat de werknemer op ten minste 13 zondagen in elke periode van 52 aaneengesloten weken geen arbeid verricht.
4. Bij collectieve regeling kan van het derde lid worden afgeweken, met inachtneming van:
 - a. het eerste lid, of
 - b. het tweede lid.

Bij toepassing van de aanhef en onderdeel a van de vorige zin, verricht de werknemer uitsluitend op 40 of meer zondagen in elke periode van 52 aaneengesloten weken arbeid, indien hij daarmee voor dat geval instemt. Elk beding, waarbij op een andere wijze dan in dit lid is bepaald, wordt afgeweken van het derde lid, is nietig.

Algemene plaatselijke verordening (APV)

Artikel 2:29 Sluitingstijd

1. Openbare inrichtingen zijn gesloten op alle dagen van de week tussen 1 uur en 6 uur (sluitingstijd).
2. Het is verboden een openbare inrichting voor bezoekers geopend te hebben, of bezoekers in de inrichting te laten verblijven na sluitingstijd.
3. De burgemeester kan ontheffing verlenen van de sluitingstijd.
4. Voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:28, vierde lid onder a, gelden dezelfde sluitingstijden als voor de winkel.
5. Het eerste en het derde lid zijn niet van toepassing in die situaties waarin bij of krachtens de Wet milieubeheer is voorzien.

Artikel 2:30 Afwijking sluitingstijd; tijdelijke sluiting

1. De burgemeester kan in het belang van de openbare orde, veiligheid, zedelijkheid of gezondheid of in geval van bijzondere omstandigheden voor een of meer openbare inrichtingen tijdelijk andere sluitingstijden vaststellen of tijdelijk sluiting bevelen.
2. Het eerste lid is niet van toepassing in die situaties waarin artikel 13b van de Opiumwet voorziet.

Artikel 2:31 Verboden gedragingen

1. Het is verboden in een openbare inrichting:
 - a. de orde te verstoren;
 - b. zich te bevinden na sluitingstijd of gedurende de tijd dat de inrichting gesloten dient te zijn op grond van een besluit krachtens het eerste lid;
 - c. op het terras spijzen of dranken te verstrekken aan personen die geen gebruik maken van de zitplaatsen die aanwezig zijn op het terras;

Bijlage 2: Belangrijkste jurisprudentie

Algemeen

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (18 oktober 2006, LJN: AZ2216, Barendrecht)

Weigering generieke '12 dagen-vrijstelling'. Bevoegdheid met discretionaire ruimte. Bij de toepassing van de bevoegdheid spelen vragen over het karakter van de gemeente en de gewenste ontwikkeling daarvan, alsmede over de geloofsovertuiging en het respecteren van de geloofsovertuiging van bepaalde bevolkingsgroepen een belangrijke rol. Vrijstelling terecht geweigerd.

* Voorzieningenrechter Rechtbank Amsterdam (6 augustus 2009, LJN: BJ4725, Amsterdam Noord)

Vordering van een aantal kleine winkeliers om enkele grote winkeliers te verbieden hun winkel in strijd met de Winkeltijdenwet op zondag open te stellen. De voorzieningenrechter betwijfelt of de Winkeltijdenwet strekt ter bescherming van de door eisers gestelde (concurrentie)belangen (de zogenoemde relativiteitseis). Bovenal acht de voorzieningenrechter niet aannemelijk gemaakt wat precies de schade van eisers is en hoe deze is terug te voeren op de zondagsopenstelling van hun winkels door gedaagden. De vordering wordt afgewezen.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (26 mei 2010, LJN: BM5572, Capelle aan den IJssel)

Generiek gedogen van zondagopening is in strijd met Winkeltijdenwet. Er is geen sprake van concreet zicht op legalisatie. Dat winkeliers in de gemeente marktaandeel verliezen door zondagopenstelling in het aangrenzende Rotterdam Alexandrium is onvoldoende reden om, in afwijking van het eigen gemeentelijke handhavingsbeleid, te gedogen. Het gedoogbesluit wordt geschorst.

Toerisme (artikel 3, derde lid, onder a)

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (26 september 2007, LJN: BB4274, Roosendaal)

De voorzieningenrechter betwijfelt of de vrijstellingsbevoegdheid door de gemeenteraad kan worden gedelegeerd aan burgemeester en wethouders. De voorzieningenrechter heeft voorts twijfel of Roosendaal wel voldoende toeristische aantrekkingskracht heeft om de verlening van een vrijstelling op grond van artikel 3, derde lid, aanhef en onder a, van de Winkeltijdenwet te rechtvaardigen. De toerismebevoegdheid wordt, mede in het licht van de wetsgeschiedenis, restrictief uitgelegd.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (14 januari 2008, LJN: BC4608, Leiden)

De Winkeltijdenwet voorziet in een limitatieve regeling van de gevallen waarin en de voorwaarden waaronder vrijstellingen en ontheffingen kunnen worden verleend. Een bestuurspraktijk waarbij winkeliers buiten het toeristisch gebied ontheffing wordt verleend, past niet in dit wettelijk stelsel.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (21 januari 2009, LJN: BH0408, Roosendaal)

De Winkeltijdenwet voorziet in een limitatieve regeling van de gevallen waarin en de voorwaarden waaronder vrijstellingen en ontheffingen kunnen worden verleend. Een constructie waarbij de gemeenteraad zijn vrijstellingsbevoegdheid op grond van artikel 3, derde lid, aanhef en onder a, (gedeeltelijk) aan burgemeester en wethouders delegeert, past niet in dit limitatief stelsel.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (11 maart 2009 LJN: BH5474, Amsterdam Noord)

Een buitenwettelijke vrijstelling bij wijze van proef is in strijd met het limitatief stelsel van de Winkeltijdenwet. De voorzieningenrechter betwijfelt of Amsterdam Noord zodanige toeristische aantrekkingskracht heeft dat een vrijstelling op grond van artikel 3, derde lid, aanhef en onder a, van de Winkeltijdenwet gerechtvaardigd is.

* Voorzieningenrechter Rechtbank Amsterdam (10 juli 2009, LJN: BJ2394, Amsterdam Noord)

Toeristische vrijstelling in een verordening. De voorzieningenrechter acht de toeristische aantrekkingskracht van Amsterdam Noord onvoldoende aannemelijk gemaakt om een vrijstelling op grond van artikel 3, derde lid, aanhef en onder a, van de Winkeltijdenwet te rechtvaardigen. Vordering toegewezen.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (7 januari 2010, LJN: BL3114, Harenkarspel)

Toeristische vrijstelling in verordening. De voorzieningenrechter heeft twijfels of er sprake is van zodanige toeristische aantrekkingskracht dat vrijstelling kan worden verleend, maar die twijfel is niet zo groot dat de verordening op dit punt 'onmiskkenbaar onverbindend' moet worden geacht.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (18 februari 2010, LJN: BL5498, Rotterdam Alexandrium)

Een toeristische vrijstelling vervat in een gemeentelijke verordening is een algemeen verbindend voorschrift en, op grond van artikel 8:2, onder a, van de Algemene wet bestuursrecht, daarom niet beroepbaar bij de bestuursrechter. Beroep niet-ontvankelijk.

* Voorzieningenrechter Rechtbank Rotterdam (19 februari 2010, LJN: BL4558, Rotterdam Alexandrium)

Toeristisch vrijstelling in verordening. De voorzieningenrechter acht het niet aannemelijk dat het gebied waarin Alexandrium ligt zodanige toeristische aantrekkingskracht heeft dat vrijstelling op grond van artikel 3, derde lid, aanhef en onder a, van de Winkeltijdenwet kan worden verleend. De verordening is op dit punt onverbindend wegens strijd met de Winkeltijdenwet. Vordering wordt op basis van een belangenafweging toch afgewezen.

* Voorzieningenrechter Rechtbank Amsterdam (1 april 2010, LJN: BL9857, Amsterdam)

Toeristische vrijstelling voor de gehele gemeente Amsterdam vervat in een gemeentelijke verordening. Vrijstellingsbevoegdheid is niet wettelijk beperkt tot toeristische delen van de gemeente.

Avondwinkels (artikel 3, vierde lid)

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (21 maart 2007, LJN: BA2606, Arnhem)

De Winkeltijdenwet biedt niet de mogelijkheid een avondwinkelonthefing te verlenen op zondagen tussen 0.00 en 16.00 uur.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (18 maart 2009, LJN: BI0895, Zaanstad)

Aanscherping van aan avondwinkelonthefing verbonden beperkingen en voorschriften (kortere openingstijd zaterdagavond, geen verkoop alcoholhoudende drank) in verband met openbare orde is terecht.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (8 juli 2009, LJN: BJ2679, Apeldoorn)

Een avondwinkelonthefing mag worden verleend voor een bepaalde termijn (in dit geval een termijn van één jaar).

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (28 oktober 2009, LJN: BK1526, Deventer)

Een avondwinkelonthefing kan niet worden gecombineerd met een vrijstelling of een ontheffing voor koopzondagen. Avondwinkels moeten dus op (ook) op 'koopzondagen' tussen 0.00 en 16.00 uur gesloten zijn.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (10 september 2009, LJN: BJ7337, Uden)

Geen aanknopingspunt in de Winkeltijdenwet dat een avondwinkelonthefing niet mag worden verleend aan een 'gewone' supermarkt. Een avondwinkelonthefing kan niet worden gecombineerd met een vrijstelling of een ontheffing voor koopzondagen. Dus avondwinkels moeten (ook) op 'koopzondagen' tussen 0.00 en 16.00 uur gesloten zijn.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (8 januari 2010, LJN: BL3125, Heemstede)

Beleidsvrijheid bij keuze voor een geschikt 'verdelingsmechanisme' bij 'schaarse' ontheffingen voor avondwinkel. Indien een verdelingmechanisme is gekozen (in dit geval vergelijkende toets), kan niet meer worden overgestapt op een ander mechanisme als daardoor afbreuk wordt gedaan aan de belangen van degenen die al een aanvraag hebben ingediend.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (26 januari 2010, LJN: BL6086, Bergeijk)

Onvoldoende onderzocht of avondwinkelonthefing kon worden verleend, gelet op de gevolgen voor het woon- en leefklimaat en de openbare orde in de omgeving van de winkel.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (31 maart 2010, LJN: BL9683, Deventer)
Beleidsvrijheid bij keuze voor een geschikt 'verdelingsmechanisme' bij de 'schaarse' ontheffingen voor avondwinkels. Een mechanisme waarbij op aanvragen wordt beslist op volgorde van binnenkomst is toelaatbaar. Van strijd met het rechtszekerheids- of vertrouwensbeginsel is geen sprake.

Bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard (artikel 4, tweede lid)

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (28 oktober 2008, LJN: BG2147, Amsterdam Noord)

Bij de uitleg van het begrip 'bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard' kan als richtsnoer worden genomen dat een verband moet kunnen worden aangewezen met een gebeurtenis dan wel met het beleven of uiten van opvattingen of gevoelens, waaraan blijkens een breed gedragen mening van de bevolking of een bevolkingsgroep op landelijk dan wel op lokaal niveau, een feestelijke, gedenkwaardige betekenis moet worden gehecht. Daarvan is in dit geval geen sprake.

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (9 januari 2009, LJN: BH0489, Breda)

De Winkeltijdenwet voorziet in een limitatieve regeling van de gevallen waarin en de voorwaarden waaronder vrijstellingen en ontheffingen kunnen worden verleend. De ontheffingsbevoegdheid op grond van artikel 4, tweede lid, van de Winkeltijdenwet kan niet worden gebruikt voor een algemene buitenwerkingstelling van het wettelijk verbod om winkels op zondag open te stellen.

Idem: College van Beroep voor het Bedrijfsleven, 9 januari 2009, LJN: BH0500 (Breda).

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (3 december 2009, LJN BK5307, Amsterdam Noord)

Het is niet gebleken dat de ontheffing ondersteunend is aan activiteiten of festiviteiten die op de betrokken dagen (6 en 27 december) plaatsvinden om de viering van Sinterklaas of oud en nieuw luister bij te zetten. De ontheffingsbevoegdheid wordt gebruikt om generiek een extra koopzondag te creëren boven het maximum waarvoor op basis van de winkeltijdenverordening vrijstelling kan worden verleend. Dit is onjuist.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (18 december 2009, LJN: BK7097, Lisse)

Het is niet gebleken dat activiteiten ter ondersteuning waarvan de ontheffing zou zijn verleend bekend waren op het tijdstip waarop de ontheffing werd verleend dan wel aan die ontheffing ten grondslag hebben gelegen. De ontheffingsbevoegdheid wordt gebruikt om generiek een extra koopzondag te creëren boven het maximum waarvoor op basis van de winkeltijdenverordening vrijstelling kan worden verleend. Dit is onjuist.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (15 januari 2010, LJN: BK9731, Waalre)

'Sjoelfestijn' is geen bijzonder gelegenheid van tijdelijke aard. De ontheffing is niet verleend ter ondersteuning van een festiviteit die van bepaalde betekenis is en waar mensen op afkomen. De festiviteit wordt juist georganiseerd om een ontheffing te kunnen krijgen.

* Voorzieningenrechter College van Beroep voor het Bedrijfsleven (10 juni 2010, LJN: BM7801, Loon op Zand)

Een verkoopactie kan op zichzelf geen 'bijzondere gelegenheid van tijdelijke aard' als bedoeld in de Winkeltijdenwet zijn.

Religieuze overtuiging (artikel 6)

* College van Beroep voor het Bedrijfsleven (23 juli 2009, LJN: BJ7140, Harderwijk)

Een ontheffing op grond van artikel 6 van de Winkeltijdenwet kan slechts worden verleend als sprake is van een zo dwingend godsdienstige overtuiging dat degene die er een beroep op doet reeds op grond van die overtuiging zijn winkel op een andere voor hem geldende rustdag gesloten houdt. Daarvan is hier niet gebleken.

Vernietiging raadsbesluit

Op 2 maart 2011 heeft de Raad van State het door de gemeente Westland ingediende beroep ongegrond verklaard omdat er in de gemeente Westland geen sprake was van enige autonome toeristische aantrekkingskracht. De toerismebepaling wordt in deze uitspraak heel terughoudend uitgelegd waarbij de Raad van State aansluiting zoekt bij jurisprudentie en de wetsgeschiedenis. Met andere woorden, de gemeenteraad heeft ten onrechte de gemeente als toeristisch gebied verklaard.

Bijlage 3: Persbericht OVW (enquête zondagsopening winkels)

Hieronder het persbericht dat door de OVW is opgesteld

OVW- leden tegen koopzondagen.

Uit een recent, onder de leden van de OndernemersVereniging Waddinxveen (OVW) gehouden enquête, blijkt overduidelijk dat er onder hen nauwelijks behoefte bestaat aan koopzondagen. De enquête had een hoog percentage respondenten; ruim 40% van de OVW-leden heeft aan de enquête deelgenomen.

Omgerekend naar uitsluitend winkelbedrijven ligt dat percentage zelfs nog hoger, aangezien er ook zogenaamde niet-toonbankbedrijven (die lid van de OVW zijn) aan de enquête konden deelnemen. Bijna 40% van de respondenten heeft naast een vestiging in Waddinxveen, ook nog één of meerdere vestigingen in andere plaatsen. Het overgrote deel van de geënquêteerde (87.8%) gaf aan geen behoefte te hebben aan de koopzondag in Waddinxveen. Ook op de vraag of de gemeente het voor alle ondernemers mogelijk moet maken om 52 zondagen open te mogen gaan, gaf 85.7% aan daar tegen te zijn. Zelfs als de gemeenteraad besluit de koopzondag vrij te geven, dan nog zegt 76.6% van de OVW leden op zondag liever gesloten te blijven.

Interessant is dan, om de reden van die gewenste zondagrust te weten. Ruim 40% zegt dat uit religieuze overtuiging te doen. Uit sociaal oogpunt zegt 16.3%, terwijl 18.4% van de ondernemers gesloten wenst te blijven op zondag omdat ze denken die dag minder winst te maken, vanwege hogere (personeels)kosten. Tenslotte is er gevraagd of de mening van de geënquêteerde zou wijzigen als omliggende steden (Gouda, Alphen a/d Rijn, Zoetermeer) wel allemaal op zondag open en zouden gaan. Hierop geeft 89.8% aan, ook dan niet op zondag open te willen gaan.

Binnenkort zullen de resultaten van deze OVW-enquête aan het Waddinxveense college van B.&W. worden overhandigd.